

[Úvodní Stránka](#) > ... > [Vaše Práva](#) > [Práva Nezletilých Osob Při Soudních Řízeních](#) > [Germany](#)

Práva nezletilých osob při soudních řízeních

Obsah zajišťuje

Německo

Německo

V Německu platí pro případy předložené soudům a týkající se nezletilých zvláštní pravidla a postupy. Jejich cílem je chránit práva a zájmy dotyčných mladých lidí. Nezletilí jsou děti a osoby mladší 18 let.

1. Svěprávnost nezletilých osob

Děti mohou být žalobci či žalovanými v občanskoprávním řízení v zásadě již od narození. Občanskoprávní řízení je soudní řízení, které slouží k vymáhání soukromých práv, například práv vyplývajících z nájemní smlouvy.

Obecně však platí, že procesní způsobilost se nabyvá až dosažením věku 18 let. Až od tohoto okamžiku tedy lze samostatně jednat v rámci řízení, například podávat žaloby nebo nároky. Před dosažením 18 let provádí za nezletilé tyto procesní úkony jejich zákonní zástupci, zpravidla rodiče.

Platí však určité výjimky:

- V případě sporů týkajících se pracovněprávních vztahů nezletilých lze mít za to, že nezletilý má procesní způsobilost od 7 let věku.
- V řízeních před rodinnými soudy, která se týkají například nároků na výživné nebo práva na styk s dítětem, se má za to, že nezletilé osoby jsou procesně způsobilé od 14 let věku. To znamená, že s účinností ode dne 14. narozenin mohou uplatňovat samostatně svá procesní práva. Mohou pak například požádat o zahájení řízení, mohou jim být doručovány písemnosti týkající se samotného řízení a mají právo na přístup k dokumentům.

2. Přizpůsobení procesních pravidel v případě řízení týkající se nezletilých

2.1 Občanskoprávní řízení

Pokud je dítě v občanskoprávním řízení v postavení žalobce nebo žalovaného, je místo něj vyslechnut zákonný zástupce, zpravidla rodiče dítěte. Pokud však nezletilý žalobce nebo žalovaný již dosáhl věku 16 let, může soud podle vlastního uvážení rozhodnout, že vyslechnout i samotného nezletilého.

2.2 Řízení před rodinnými soudy

V případě řízení před rodinnými soudy, zejména ve věcech týkajících se například péče o děti a styku s nimi, platí zvláštní pravidla, která zohledňují účast nebo zapojení nezletilých. Mezi ně patří především povinnost soudu vyslechnout dítě osobně bez ohledu na jeho věk a získat o něm vlastní představu. Toto vyslechnutí zpravidla probíhá bez přítomnosti zákonných zástupců dítěte. Kromě toho musí soud často vyslechnout úřad pro péči o mládež (*Jugendamt*) a také rodiče osobně. Vyžaduje-li to zájem dítěte, musí soud dítěti ustanovit vhodného opatrovníka *ad litem*. Tato osoba se také obvykle označuje jako „právní zástupce dítěte“ (*Anwalt des Kindes*) a jejím úkolem je zastupovat zájmy dítěte v řízení.

2.3 Trestní řízení

2.3.1 Nezletilí obžalovaní

Nezletilý může být obžalován v trestním řízení pouze tehdy, pokud v době spáchání trestného činu dosáhl věku nejméně 14 let. Zvláštní trestní právo mladistvých (*Jugendstrafrecht*) se vztahuje na obžalované, kteří v době spáchání trestného činu dosáhli věku 14 let, ale ještě nedosáhli věku 18 let. Trestní právo mladistvých se může uplatnit i v případě mladistvých, kteří v době spáchání trestného činu dosáhli věku 18 let, ale ještě nedovršili 21 let; zde je třeba posoudit stupeň osobního vývoje jednotlivce nebo povahu trestného činu. Trestní právo mladistvých stanoví širší škálu opatření a možných trestů než trestní právo dospělých, navíc obsahuje i zvláštní ustanovení o průběhu soudního řízení. Ustanovení trestního práva mladistvých by měla zohlednit úroveň vývoje mladých obžalovaných. K projednávání trestních řízení proti nezletilým jsou příslušné zvláštní soudy pro mladistvé (*Jugendgerichte*). Do soudního řízení je v zásadě zapojen také úřad pro právní pomoc mladistvým (*Jugendgerichtshilfe*), který je sociální službou v rámci obecního úřadu pro péči o děti a mládež (*Kinder- und Jugendhilfe*). Jednání soudu pro mladistvé jsou neveřejná. Další informace o právech nezletilých obviněných jsou k dispozici [zde](#).

2.3.2 Nezletilí jako oběti a svědci

V trestním řízení platí zvláštní pravidla pro ochranu dětí a osob mladších 18 let, které se staly svědky nebo oběťmi trestných činů. Tato pravidla mají zabránit dalšímu traumatizování těchto osob. Slyšení, výslechy a další vyšetřovací úkony týkající se nezletilé oběti by měly být např. prováděny obzvláště rychle. Během soudního jednání může svědky mladší 18 let vyslyšet pouze soudce. Ostatní účastníci řízení, kteří jsou oprávněni klást otázky, je mohou položit pouze prostřednictvím soudce. Aby nedocházelo k opakovaným výslechům, je vhodné u svědků mladších 18 let využívat možnosti pořizování obrazových a zvukových záznamů. Videozáznam výpovědi nezletilé oběti před vyšetřujícím soudcem může často posloužit místo výpovědi svědka během soudního jednání. Osoby mladší 18 let, které se staly oběťmi sexuálních trestných činů nebo některých násilných trestných činů, mají právo požádat o psychosociální podporu při soudním řízení. Tato intenzivní podpora zahrnuje kvalifikované poradenství a poskytování informací, jakož i podporu během trestního řízení, a je pro dotyčnou osobu bezplatná. Pokud existují obavy, že by přítomnost obviněného mohla mít mimořádně nepříznivý dopad na komfort nezletilého svědka, může soud nařídít, že obviněný musí opustit soudní síň, zatímco je svědek vyslyšán. V případě nezletilých svědků musí být na žádost dotyčné osoby vyloučena veřejnost. V některých případech se mohou nezletilé oběti připojit jako další poškození a je jim bezplatně přidělen advokát.

2.3.3 Informace o trestním řízení uzpůsobené pro děti

Spolkové ministerstvo spravedlnosti (*Bundesministerium der Justiz*) nabízí řadu informačních brožur vhodných pro děti, například brožuru pro děti předškolního a mladšího školního věku „*Du bist nicht allein*“ („*Nejsi sám*“) a brožuru pro mládež „*Ich habe Rechte*“ („*Mám svá práva*“). Tyto publikace poskytují informace o trestním řízení způsobem přiměřeným věku. Další informace o trestním řízení lze nalézt na internetových stránkách Spolkového ministerstva spravedlnosti a na adrese <http://www.hilfe-info.de/>. Další informace o právech nezletilých obětí trestných činů jsou k dispozici [zde](#).

3. Opatření k urychlení řízení týkajících se nezletilých

3.1 Řízení před rodinnými soudy

Řízení týkající se bydliště dítěte, styku s dítětem nebo svěřením dítěte, jakož i řízení ve věcech ohrožení blaha dítěte, mají prioritu a jsou urychlována. Výslech osob, během něhož soud projedná záležitost s dotčenými osobami, by se měl uskutečnit v rámci jednoho měsíce. Soud by měl usilovat o dosažení dohody mezi rodiči. Za tímto účelem může také nařídít, že se rodiče musí zúčastnit poradenství nabízeného poradenskými službami úřadu pro mládež a sociální péči nebo například informační schůzky na téma mediace. V případě řízení týkajícího se styku s dítětem by měl soud stanovit předběžnou úpravu styku, pokrývající dobu řízení.

3.2 Trestní řízení

Pro trestání mladistvých platí v Německu zvláštní pravidla. I při výkonu trestů je nutné sledovat hlavní cíl trestního práva mladistvých, tj. rehabilitaci. Proto je třeba zohledňovat specifické potřeby a úroveň vývoje mladých pachatelů. Podle trestního práva mladistvých mohou soudy pro mladistvé zvolit různé tresty, včetně napomenutí, instrukcí pro pachatele ohledně toho, jak vést svůj život, účasti na kurzech sociálního vzdělávání, odpracování nebo zaplacení škody, (krátkodobého) zadržení a – jakožto poslední možnost v závažných případech

- trestu odnětí svobody. Tresty odnětí svobody pro mladistvé se vykonávají ve zvláštních zařízeních pro mladistvé, kde je těmto osobám poskytována podpora a vzdělání odpovídající jejich věku.

4. Multidisciplinární hlediska

4.1 Dopad na nezletilé obviněné

Aby mohlo být dosaženo hlavního cíle trestního práva mladistvých, tj. zabránit obviněným v opakování trestné činnosti, je obzvláště důležité, aby v rámci trestního řízení mladistvých koordinovaně spolupracovaly různé odborné orgány. Díky tomuto koordinovanému přístupu lze opatření v oblasti péče o mládež a reakce soudů cíleně přizpůsobit individuální situaci obviněného. Úřad pro právní pomoc mladistvým například podává zprávu o osobnosti a životní situaci obviněného již během vyšetřování státního zástupce. Na základě těchto informací se v rané fázi zvažuje, jak nejlépe na trestný čin reagovat. V praxi se prosadily různé modely spolupráce mezi orgány péče o mládež, policií a státním zastupitelstvím, které mohou přispět k optimalizaci a urychlení předepsaných postupů.

4.2 Domovy Childhood Houses nadace World Childhood Foundation

Domovy [Childhood Houses](#) nadace World Childhood Foundation jsou speciálně přizpůsobeny potřebám dětí a mladých lidí, kteří se stali oběťmi fyzického nebo sexuálního násilí. Jde o multidisciplinární a k dětem vstřícná kontaktní místa pro nezletilé oběti fyzického a sexuálního násilí. Cílem je, aby na jednom místě úzce spolupracovali lékaři, psychologové, orgány péče o děti a mládež, policie a soudy, což má zabránit opakovaným výslechům nebo vyšetřování nezletilých obětí. První domov sítě Childhood Houses v Německu byl otevřen v roce 2018 v Lipsku a další jsou v Berlíně, Düsseldorfu, Heidelbergu, Ortenau, Mnichově, Flensburgu, Zvěříně a Hamburku.

5. Odborná příprava odborníků

5.1 Právníci

Německo nabízí širokou škálu vzdělávacích kurzů pro právníky, které se zabývají také právy nezletilých v soudním řízení. Informace o těchto právech jsou šířeny zejména prostřednictvím specializovaných povinných kurzů pro právníky pracující v oblasti rodinného práva, trestního práva a práva silničního provozu.

5.2 Soudci a státní zástupci

Německá justiční akademie (*Deutsche Richterakademie*) nabízí řadu školení o právech nezletilých v soudním řízení. Tato školení jsou určena jak mladým začátečníkům, tak zkušeným odborníkům. Účastníci zde získávají odborné znalosti a absolvují výcvik v psychologických dovednostech.

Kurzy se zabývají tématy, jako je výslech dětí a mladistvých, zneužívání dětí a trestní právo mladistvých. Cílem je, aby soudci získali větší povědomí o situaci a potřebách dětí a mladých lidí a získali praktické dovednosti v oblasti jednání a komunikace s nimi. Účast na těchto školeních je dobrovolná.

Rodinněprávní spory jsou projednávány před rodinnými soudy. V těchto řízeních mají soudci rodinných soudů obzvláště odpovědnou roli. Zákon stanoví konkrétní požadavky týkající se jejich kvalifikace. Kromě příslušných právních znalostí by tito soudci měli mít také prokazatelné znalost psychologie, zejména vývojové psychologie dítěte, nebo znalost komunikace s dětmi, případně by měli tyto znalosti bez zbytečného odkladu nabýt.

Soudci a státní zástupci působící u trestních soudů pro mladistvé by měli mít vzdělání a specifickou kvalifikaci.

6. Nejlepší zájem dítěte

Řízení ve věcech rodičů a dětí – jako jsou řízení týkající se péče o dítě a styku s dítětem – se vyznačují zásadou vyšetřovací (*Amtsermittlungsprinzip*) a sledují především ochranu nejlepšího zájmu dítěte. Zásada nejlepšího zájmu dítěte je stanovena jako hlavní zásada v občanském zákoníku (*Bürgerliches Gesetzbuch*) a musí být zohledněna ve všech rozhodnutích ve věcech rodičů a dětí. Jde o důležitou zásadu, kterou jsou prodchnuta všechna ustanovení v oblasti rodičovské zodpovědnosti.

V případě některých rozhodnutí existují samostatné předpisy s podrobnějšími ustanoveními o tom, jak má být nejlepší zájem dítěte zohledněn. Může to znamenat, že rozhodnutí:

- musí co nejlépe odpovídat nejlepšímu zájmu dítěte (např. v případě přenesení výlučné rodičovské péče),
- musí sloužit nejlepšímu zájmu dítěte (např. v případě styku s jinými osobami než rodiči),
- nesmí být v rozporu se zájmem dítěte (např. je-li ustanovena společná rodičovská péče) nebo nesmí zájem dítěte ohrozit (např. je-li rodičovská péče odňata).

Zásada vyšetřovací znamená, že soud má úřední povinnost sám zjistit všechny skutečnosti důležité pro rozhodnutí. Soud má proto aktivní povinnost zajistit, aby v řízení byly zohledněny všechny relevantní skutečnosti a okolnosti, aby mohlo být přijato co nejhodnější rozhodnutí v nejlepším zájmu dítěte. Hlavním úkolem rodinných soudů v těchto řízeních je tedy v každém jednotlivém případě přijmout rozhodnutí, v němž bude v co možná nejvyšší míře zohledněn nejlepší zájem dítěte.

7. Výkon rozhodnutí týkajících se nezletilých

7.1 Výkon rozhodnutí v občanskoprávních věcech

Výkon rozhodnutí vůči nezletilým je v zásadě možný. Pokud má nezletilý majetek, například v důsledku dědictví, který lze použít k úhradě dluhů, může být tento majetek předmětem výkonu rozhodnutí. Při přijímání těchto opatření nesmí soudní vykonavatel kontaktovat nezletilou osobu, která nemá procesní způsobilost, přímo, ale pouze jejího zákonného zástupce.

7.2 Trestní řízení

Výkon trestu uloženého mladistvým se v Německu řídí zvláštními ustanoveními. Trestní právo mladistvých usiluje o rehabilitaci a zohledňuje specifické potřeby a úroveň vyzrállosti mladých pachatelů. Mladí pachatelé jsou umísťováni do zvláštních zařízení pro mladé pachatele, v nichž je poskytována podpora a vzdělání odpovídající jejich věku. Tresty jsou obecně mírnější než tresty ukládané dospělým a jejich cílem by mělo být opětovné začlenění mladých pachatelů do společnosti. V rámci trestního práva mladistvých se mohou soudci rozhodnout pro různé tresty, včetně napomenutí, instrukcí, veřejně prospěšných prací, (krátkodobého) zadržení a trestu odnětí svobody.

8. Napadení soudních rozhodnutí

8.1 Řízení před rodinnými soudy

V rodinnoprávních věcech mají nezletilé osoby, které nemají procesní způsobilost, přístup k příslušným právním prostředkům nápravy prostřednictvím svého zákonného zástupce. Dostupné opravné prostředky umožňují dotčené osobě, aby soudní rozhodnutí napadla. Děti od 14 let mají rovněž právo podat odvolání ve všech záležitostech, které se jich týkají. Pokud byl dítěti přidělen opatrovník *ad litem*, je jeho úkolem projednat s dítětem rozhodnutí soudu a zvážit, zda by v zájmu dítěte nemělo být podáno odvolání.

8.2 Trestní řízení

Nezletilí obvinění mají široká práva, pokud jde o přezkum opatření a rozhodnutí přijatých v kterémkoli okamžiku trestního řízení proti mladistvým, domnívají-li se, že byla porušena jejich práva. Mimo jiné jde o možnost podat zvláštní opravný prostředek proti rozsudku. Takový opravný prostředek mohou podat také rodiče nebo zákonní zástupci nezletilého. Další informace o právech nezletilých obviněných jsou k dispozici [zde](#).

9. Osvojení

O osvojení rozhoduje soud. Pokud má být dítě osvojeno, je do procesu zapojen úřad pro péči o děti a mládež. Ještě před řízením před rodinným soudem se tedy zpravidla koná řízení o umístění dítěte do osvojení. Umístění dítěte do osvojení mohou projednávat pouze úřady péče o mládež, úřady péče o mládež spolkových zemí a orgány s působností v otázkách osvojení.

Všechna mezinárodní řízení o osvojení zahájená po dni 1. dubna 2021 musí být koordinována mezinárodním

orgánem pro umístění dětí. Mezinárodní orgány pro umístění dětí zahrnují ústřední orgány pro osvojení při spolkových úřadech pro péči o mládež a státem schválené mezinárodní orgány pro umístění dětí. Pokud k osvojení došlo bez řízení o umístění dítěte do osvojení, může být cizí rozhodnutí o osvojení uznáno v Německu pouze ve výjimečných případech a za přísných podmínek. Takové uznání musí být vydáno soudem.

Podle německého práva musí děti od 14 let věku s osvojením souhlasit. Je třeba získat také souhlas zákonného zástupce. V případě dětí mladších 14 let může souhlas udělit pouze zákonný zástupce. V takových případech je důležité i přání dítěte.

Od svých 16. narozenin mají osvojenci právo osobně nahlížet do svých dokladů a získat informace o svém rodinném původu. Pokud chtějí získat informace o svém rodinném původu, ze zákona mají také nárok na podporu ze strany úřadu pro osvojení.

■ Poslední aktualizace: 23/07/2025

Originální verzi stránky (v jazyce příslušného členského státu) provozuje daný členský stát. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. Evropská komise vylučuje jakoukoli odpovědnost za jakékoli informace nebo údaje obsažené nebo uvedené v tomto dokumentu. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.